

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 99/2011-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžnč 6/2010 zo 6. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. januára 2011 doručená sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžnč 6/2010 zo 6. decembra 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal, aby najvyšší súd začal konanie proti nečinnosti Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „GR ZVJS“), a žiadal, aby mu uložil povinnosť konať vo veci vedenej pod č. GR ZVJS-5-13/12-10 a sťažnosť vybaviť. Sťažovateľ bol toho názoru, že GR ZVJS pri posúdení veci vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže odmietlo prešetriť jeho podnet z 25. apríla 2010 a vrátilo mu ho späť.

Podľa názoru sťažovateľa bol postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu „*hrubo porušený zákon v ustanoveniach §§ 250v ods. 1,3,4 a 8 OSP, 250t ods. 1,4,8 OSP, 167 ods. 2 OSP, 156 ods. 1, 3 OSP, § 157 ods. 1,2 OSP, § 30 ods. 1 druhá veta OSP, § 5 ods. 1 OSP a § 1,2,3 OSP, pretože najvyšší súd zásadným spôsobom poprel účel a význam vyššie špecifikovaných ustanovení zákona (OSP) najmä preto, lebo si nesplnil riadne poučovaciu povinnosť, nepresvedčivo, nedostatočne a zmätočne zdôvodnil svoje rozhodnutie v ktorom sa riadne nevysporiadal s námietkami navrhovateľa...*

Navrhovateľ pred najvyšším súdom v podstate namietal porušenie práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože odporca (GR ZVJS) sa nezákonným spôsobom (postupom) dopustil odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae) keď podanú sťažnosť riadne neprešetril a vrátil ju podávateľovi (navrhovateľovi) bez toho, aby ho vyzval na doplnenie alebo opravu, ak bol odporca názoru, že sťažnosť trpí nedostatkami (vadami)...

Za nelogické považuje navrhovateľ tvrdenia najvyššieho súdu, podľa ktorých nevyčerpal prostriedky podľa osobitných predpisov proti rozhodnutiam o zvýšených a zavinených trovách, čo mal byť dôvod neprípustnosti a zamietnutia návrhu o nečinnosti v zmysle § 250t ods. 4 OSP vo vzťahu k úplne inému konaniu o sťažnosti sp. zn. GR ZVJS-5-13/12-2010, proti ktorému návrh (žaloba) smeroval, lebo tu absolútne absentuje príčinná súvislosť.“

Sťažovateľ namietal, že neexistoval dôvod na zamietnutie jeho návrhu najvyšším súdom, ale existoval dôvod na zastavenie konania a postúpenie veci Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky ako nadriadenému orgánu GR ZVJS. Podľa sťažovateľa je postup a rozhodnutie najvyššieho súdu objektívne protiústavné, pretože

zásadným spôsobom popiera význam a účel relevantných ustanovení zákona i ústavy a odporuje stabilizovanej judikatúre ústavného súdu či Európskeho súdu pre ľudské práva.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal toto rozhodnutie:

„1. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety Ústavy SR sa vyslovuje, že Najvyšší súd SR protiústavným rozhodnutím zo dňa 6. 12. 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžnč 6/2010 porušil sťažovateľové základné právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu a právo prístupu k súdnej a inej právnej ochrane podľa čl. 46 ods. 1, 2 ústavy SR v spojení s porušením princípov právnej istoty, ústavnosti, zákonnosti a spravodlivosti podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy SR

2. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej a tretej vety ústavy SR sa protiústavné uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžnč 6/2010 zo dňa 6. 12. 2010 v celom rozsahu zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ súčasne požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov na konanie pred ústavným súdom vzhľadom na jeho osobné a majetkové pomery a výkon trestu odňatia slobody.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu

(sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) patrí podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s dôvodmi, pre ktoré najvyšší súd zamietol jeho návrh na uloženie povinnosti GR ZVJS konať a rozhodnúť vo veci vedenej pod č. GR ZVJS-5-13/12-10.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že podanie sťažovateľa z 25. apríla 2010 „Inšpekcia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže posúdila v zmysle § 62 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a § 2 zákona o sťažnostiach a dospela k záveru, že podanie nezakladá podozrenie zo spáchania prečinu alebo činu inak trestného a neobsahuje ani také časti, ktoré by boli sťažnosťou v zmysle zákona o sťažnostiach. Z uvedených dôvodov bolo predmetné podanie navrhovateľovi v zmysle § 4 ods. 3 zákona o sťažnostiach vrátené...

Povinnosť úhrady trov výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody je zákonná povinnosť obvineného alebo odsúdeného a vyplýva ex lege z ustanovení zákona.

Konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy sa začína podaním žaloby, ktorá musí obsahovať tvrdenie, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný. Nečinnosť je v podstate pasivita správneho orgánu vo veciach, ktoré mu boli predložené na rozhodnutie, aj keď niet žiadnej zákonnej alebo faktickej prekážky na to, aby správny orgán konal a rozhodol. Nečinnosť sa najčastejšie prejavuje v opomenutí predpísaných úkonov (napr. vykonávanie úkonov bez vedomia účastníkov, opomenutie predvolať účastníka) alebo v zbytočných prietahoch (v nerobení žiadnych úkonov) pri postupe správneho orgánu, ale môže sa prejavovať aj v tom, že namiesto rozhodnutia správny orgán tvrdí nedostatok právomoci a vec vybaví listom alebo informáciou, prípadne konanie zastaví záznamom v spise a pod.

Nečinnosť správneho orgánu je považovaná za postup. V základnom chápaní sa táto nečinnosť spája s nedodržaním procesných lehôt, ktoré ustanovujú administratívne

procesné normy na rozhodnutie veci. Tieto lehoty sa môžu predĺžiť, o čom musí byť účastník vyzrozumý, ale toto vyzrozumie je opatrením poriadkovej povahy, ktoré na nečinnosť správneho orgánu nemá zásadnejší vplyv.

Tvrdenie v žalobe sa musí vzťahovať na vážnosť dôvodu, napríklad na to, že v konaní niet žiadnej prekážky pre úkony správneho orgánu a napriek tomu správny orgán nekoná a toto nekonanie je nečinnosťou. Nekonanie musí byť v rozpore s konkrétnym zákonným ustanovením, ktoré obsahuje príkaz pre správny orgán postupovať, konať, robiť určené procesné úkony vrátane rozhodovania. V návrhu sa tento právny predpis musí výslovne uviesť a uvedie sa aj to, že v ktorej časti tento zákon obsahuje predpísaný spôsob postupu konania.

V návrhu sa musí preukazovať aj to, že navrhovateľ vyčerpал prostriedky, ktorých použitie na nápravu umožňuje osobitný zákon, spravidla zákon, ktorý ukladá správne orgánu konať...

Zo zisteného stavu veci vyplýva, že proti rozhodnutiam o trovách spojených s výkonom väzby alebo trestu odňatia slobody nebol podaný opravný prostriedok, a tak navrhovateľ nevyčerpал možnosť danú osobitným predpisom.

Konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy nenahrádza konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, predmetom ktorého je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vydaného správnym orgánom. Pokiaľ navrhovateľ tvrdí, že vydaním rozhodnutia bol ukrátený na svojich právach, mal využiť ochranu svojich práv podaním žaloby a to po využití opravných prostriedkov v správnom konaní.

Senát Najvyššieho súdu sa zaoberal aj alternatívnym návrhom navrhovateľa... o nezákonnom zásahu. Senát poukazuje na ustanovenie § 250v O.s.p., podľa ktorého fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

V tomto prípade nejde ani o nezákonný zásah, keďže z podania navrhovateľa vyplýva, že v jeho veci boli vydané meritórne rozhodnutia, predmetom podania navrhovateľa boli námietky smerujúce k výkonu rozhodnutí.“

Z uznesenia najvyššieho súdu predovšetkým vyplýva, že sťažovateľ sa mal pôvodným podaním z 25. apríla 2010 domáhať preskúmania nesprávneho postupu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody H. ako správcu majetku štátu pri vymáhaní rozhodnutí o zavinených trovách a zvýšených trovách výkonu trestu. Najvyšší súd v uznesení uviedol právne normy relevantné na posúdenie veci a opísal spôsob, akým sa rozhoduje o zaplatení trov výkonu trestu odňatia slobody, pričom súčasne konštatoval, že sťažovateľ nevyužil opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný zákon. Najvyšší súd po zistení, že obsahom podania sťažovateľa z 25. apríla 2010 boli námietky smerujúce k výkonu rozhodnutia o zavinených trovách a zvýšených trovách výkonu trestu vydaného v správnom konaní, dospel k záveru, že takéto námietky bolo možné uplatniť len odvolaním proti tomuto rozhodnutiu v správnom konaní, resp. podaním žaloby o preskúmanie jeho zákonnosti v rámci správneho súdnictva, nie však podaním sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach (ďalej len „zákon o sťažnostiach“).

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nepovažuje právne závery najvyššieho súdu v ňom obsiahnuté za svojvoľné alebo ústavne neudržateľné. Z okolností prípadu je zrejmé, že podanie sťažovateľa z 25. apríla 2010 bolo posudzované v zmysle § 3 ods. 2 zákona o sťažnostiach podľa obsahu ako podanie smerujúce proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy, a preto ho nebolo možné považovať za sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach [§ 4 ods. 1 písm. d) uvedeného zákona]. V sťažovateľovej veci týkajúcej sa vymáhania zavinených, resp. zvýšených trov výkonu trestu však už bolo konanie o nich právoplatne skončené a revíziu tohto konania nebolo možné dosiahnuť podaním sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach. V rámci súdneho prieskumu veci najvyšší súd nekonštatoval, že by GR ZVJS postupovalo nesprávne, keď podanie označené ako sťažnosť vybavilo jeho vrátením sťažovateľovi podľa § 4 ods. 3 zákona o sťažnostiach. Závery najvyššieho súdu spočívajúce v tom, že pre posúdenie otázky prípadnej nečinnosti, ktorá je vlastne nesprávnym postupom, je potrebné prihliadať na využitie opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje právny predpis, ústavný súd vyhodnotil ako akceptovateľné a iba samotná nespokojnosť sťažovateľa s výsledkom konania nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia ním v sťažnosti označených základných práv.

Ústavný súd pripomína, že nie je oprávnený nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným názorom už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ústavný súd v tejto spojitosti tiež zdôrazňuje, že nejde o porušenie základného práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi.

Sťažovateľ sa domáhal aj vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ktoré však neobsahujú konkrétnu garanciu základného práva a slobody, ale sú akési základné či všeobecné ustanovenia limitujúce zásahy štátu vo vzťahu k nositeľom základných práv a slobôd. V nadväznosti na uvedené treba konštatovať, že v prípade sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z uvedeného teda vyplýva, že porušenie iného článku ústavy možno podaním individuálnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietat len v spojení s namietaným porušením už konkrétneho označeného základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06, III. ÚS 224/08). Keďže porušenie označených základných práv sťažovateľa (čl. 46 ods. 2 ústavy) zistené nebolo, nie je možné vysloviť ani záver o porušení označených základných ustanovení ústavy.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a uznesením najvyššieho súdu, a preto sťažnosť odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ďalšími návrhmi sťažovateľa, ako aj žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom už nebol dôvod sa zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2011